

Türkiye'de Öğretmen Yetiştirme Konusunda Hazırlanan Lisansüstü Tezlerin İncelenmesi

Nezahat CABACI¹

Asım ÇOBAN²

Gönderim Tarihi: 11.08.2024

Yayın Tarihi: 30.12.2024

Makale Türü: İnceleme Makalesi

Öz

Bu çalışmada öğretmen yetiştirme konusu üzerine hazırlanan lisansüstü tezlerinin incelenerek lisansüstü araştırma eğilimlerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Çalışmada nitel araştırma modeli kullanılmıştır. Veriler doküman incelemesi yöntemi ile elde edilmiştir. Araştırmanın çalışma grubunu Türkiye'de 2021-2023 yılları arasında öğretmen yetiştirme konusu üzerine hazırlanan lisansüstü tezler oluşturmaktadır. Araştırmanın verileri içerik analizi ile çözümlenmiştir. Öğretmenlerin bir ülkenin geleceğinin biçimlenmesinde önemli rol oynadığı dikkate alınırca öğretmen yetiştirme programlarının da o önem çerçevesinde nitelikli ve sürdürülebilir özellikleri barındırması gerekmektedir. Bu nedenle bu alanda yapılan çalışmaların eğilimlerinin belirlenerek alanyazında eksik kalmış yerlerin yeni çalışmalarla ortaya çıkarılması ve öğretmen yetiştirme programlarının geliştirilmesi gerekmektedir. Araştırmanın sonucunda şu sonuçlara ulaşılmıştır: Türkiye'de öğretmen yetiştirme konusu üzerine hazırlanan lisansüstü tezlerin sayısının yeterli olmadığı görülmektedir. Özellikle doktora tezlerine bu alanda çok az rastlanmaktadır. Kullanılan yöntemlerin nitel yöntemler üzerinde yoğunlaştığı görülmüştür. Doktora düzeyindeki çalışmaların artırılarak ilgili alana önemli katkılar sunulabilir.

Anahtar Kelimeler: Öğretmen yetiştirme, Öğretmen Yetiştirme Programı, Lisansüstü tez.

An Analysis of Graduate Theses on Teacher Training in Turkey

Abstract

In this study, it was aimed to determine the trends of graduate research by examining the graduate theses prepared on the subject of teacher training. Qualitative research model was used in the study. The data were obtained by document analysis method. The study group of the research consists of postgraduate theses prepared on teacher training in Turkey between 2021-2023. The data of the study were analyzed by content analysis. Considering that teachers play an important role in shaping the future of a country, teacher training programs should have qualified and sustainable features within the framework of that importance. For this reason, it is necessary to determine the trends of the studies conducted in this field, to reveal the missing parts in the literature with new studies and to develop teacher training programs. As a result of the research, the following conclusions were reached: It is seen that the number of postgraduate theses on teacher training in Turkey is not sufficient. Especially doctoral theses are very rare in this field. It has been seen that the methods used are focused on qualitative methods. Significant contributions can be made to the related field by increasing the number of doctoral level studies.

Keywords: Teacher training, Teacher Training Program, Graduate thesis.

¹ Nezahat Cabacı, Amasya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Temel Eğitim Ana Bilim Dalı, Türkiye, nezahat.cabaci@gmail.com. ORCID ID: 0000-0003-4017-1456

² Sorumlu Yazar: Asım Çoban, Prof. Dr., Amasya Üniversitesi Eğitim Fakültesi, asim.coban@amasya.edu.tr., Türkiye, ORCID ID: 0000-0002-7860-7561

1.Giriş

Öğretmenler, her toplumun gizli öz taşlarıdır. Bireye, topluma, ülkesine bilgi birikimi ve deneyimleriyle yön veren öğretmenler, çok yönlü bir kişiliği temsil eder. Buldukları alanlarda olumlu ayrımları ile dikkat çekebilen özellikler barındırırlar. Yalnızca günümüz için değil aynı zamanda geleceğin de gereksinimi olan oluşumlara rehberlik ederek var olmaya ve var etmeye devam ederler. TDK (2005), öğretmen kavramını “mesleği bilgi öğretmek olan kimse; hoca, muallim, muallime” olarak tanımlamaktadır. Bu tanımdan yola çıkıldığında öncelikli olarak öğretmen, mesleki ve alan bilgisi ile ön plana çıkmaktadır. Bir öğretmen, yetiştirilme aşamalarında edindiği bilgileri, öğretebilme becerisiyle bütünleştirdiğinde temel tanımını gerçekleştirebilmektedir.

Bir ülkenin eğitiminin niteliğini, o eğitim sisteminin sahasında yer alan öğretmenleri belirler. Bütün eğitim modelleri, uygulamasında bulunan bireylerin özelliklerinin üstünde bir hizmet veremez. Bu gerçek, hem öğretmen yetiştirme sürecinin hem de okullarda verilen eğitimin verimli olabilmesi için gerekli bir ön koşudur (Ataç, 2003). Bu bağlamda, nitelikli ve donanımlı bireyler yetiştirmenin yolu, alınan eğitimin de niteliğine bağlıdır. Çünkü bir ülkeyi geleceğe gelişmiş olarak taşıyan en önemli sistem o ülkenin eğitim sistemidir. Öğretmenlerin, eğitimin temel direklerini oluşturduğu göz önüne alınırsa toplumu yükseltecek olan yine öğretmenlerdir. Cumhuriyetimizin kurucusu Gazi Mustafa Kemal Atatürk, “Toplumların uygarlık düzeyi, öğretmene verdiği değerle ölçülür.” sözüyle konunun önemini vurgulamaktadır.

Öğretmen yetiştirme programlarının aşamaları bulunmaktadır. İlk aşama yetiştirilecek adayların seçilmesiyle belirli bir süre ve program çerçevesinde hizmet öncesi eğitime alınması, ikinci aşama görevlendirilecek olan öğretmen adaylarının seçilmesi ile kamu personeli olarak atanması ve diğer aşama etkin görevdeyken öğretmenlerin hizmet içi eğitimlere alınmasıdır (Baskan, Aydın & Madden, 2006; Demirel, 2000). Bu bakımdan, öğretmen yetiştirmeye ilişkin basamakların her biri özenli ve nitelikli bir eğitim süreci gerektirir.

Osmanlı döneminde ilk olarak Fatih Sultan Mehmet zamanında genel eğitim dışında, sübyan mektebi öğretmeni olacaklar için medrese programlarından farklı bir program hazırlanmıştır. Program içeriğinden medreselerde okutulan birtakım dersler çıkarılmıştır. Çıkarılan derslerin yerine tartışma kuralları ve öğretim yöntemleri gibi dersler uygun görülerek eklenmiştir. Bu gelişme sonucunda bazı araştırmacılar Türkiye’de ilkökul öğretmeni yetiştirme tarihinin Fatih Sultan Mehmet döneminden başladığını kabul etmektedirler (Arslanoğlu, 1997). Bu bilgiler ışığında, Fatih Sultan Mehmet döneminde, medrese derslerinde düzenlemeye gidilmesi; öğretmen yetiştirme tarihi içerisinde ilkökul alanında yapılan ilk gelişme olarak değerlendirilmektedir. Aynı zamanda medresede okutulan genel dersler dışında toplumsal ve mesleki alanlarda bazı derslerin dahil edilmesi ile öğretmenlerin her alanda bilgi birikimini arttırmanın ve öğretmen yetiştirme programına modern bir bakış açısı getirilmek istemenin amaçlandığı sonucuna varılabilir.

18.yüzyıl itibariyle Osmanlı Devleti’ndeki batıya uyum süreci başlamıştır. Bu doğrultuda askeri alanlarda başlayan hareketlilik, 19. yüzyıl başlarında sivil alanlarda da devam etmiştir. Yeni okulların açılması bu yeniliklerden biridir (Akyüz, 2001). Türkiye’de öğretmen yetiştirme sisteminin gelişimine bakıldığında önemli ilk gelişme, 1848 yılında rüştiyelere öğretmen yetiştirmek amacıyla “Darümuallimin” adıyla ilk öğretmen okulunun açılmasıdır (Aydın, 1998). Darümuallimin, günümüz anlamıyla öğretmen yetiştiren bir kurum olarak İstanbul’da 16 Mart 1848’de açılmıştır. 1869 yılıyla birlikte erkek ve kız öğretmen okulu, 1874’te liseler açılmaya devam etmiştir. Öğretmen yetiştiren kurumlar sübyan, rüştiye ve idadiye olarak bu dönemde üç kademeye ayrılmıştır (Akyüz, 2001). Darümuallimin okulları, 1924 yılında Muallim Mektebi adını almıştır. 1935’te ise “Öğretmen Okulu” olarak adlandırılmıştır (Baskan, Aydın & Madden, 2006).

Osmanlı'da öğretmen eğitimi kurumlarının geleneksel eğitim kurumları ile yaşadığı çatışma, Cumhuriyet Dönemi'nde daha düzensiz bir yapılanma göstermiştir (Akdemir, 2013). Bu bağlamda Cumhuriyet Dönemi öncesi öğretmen eğitimi kurumları yeni bir oluşum olarak gelişmeye çalışmıştır. Cumhuriyet Dönemi ile birlikte yaşama aktarılan gelişmeler ışığında bu kurumlar, içerisinde yeniden düzenlemelere girmiştir.

Yeni kurulan Türk Devleti'nin eğitim alanındaki yeniliklerini topluma sunabilecek öğretmenlerin yetiştirilmesi gerekiyordu. Bu çalışmayı 1940 yılına kadar Öğretmen Okulları ve İlk Öğretmen Okulları üstlenmiştir. Bu yıllarda ilk öğretmen okullarının yanında Köy Enstitüleri de açılmaya başlanmıştır. Köylerde çalışacak öğretmenlerin yetiştirilmesinin amaçlandığı bu okullar, ortaöğretim kademesinde öğretmen gereksinimini karşılamak için 1926 yılı itibariyle Konya, Ankara, İzmir, İstanbul gibi illerde açılmıştır. Bu okullar, adları daha sonra Eğitim Enstitüsü olarak değiştirilecek olan Muallim Mektepleridir (Akdemir, 2013). Bu bağlamda Cumhuriyet Dönemi itibariyle ülkenin gelişebilmesi için eğitim alanında yeniliklere ağırlık verilmiştir. Bu yenilikler arasında ülkenin temel birimlerinden biri olan köylerde görev yapabilecek öğretmen yetiştirmenin önemi üzerinde durulmuştur. Böylelikle Muallim Mektepleri, köken olarak bu amaçla kurulmuş olan Köy Enstitülerinden gelmektedir.

Köy Enstitülerinin sayısı 1948 yılına kadar 21'e ulaşmıştır. 1946 yılından sonra yapılarında değişikliğe gidilmiştir (Abazoğlu & Yıldırım ve Yıldızhan, 2016). 1954 yılında enstitüler İlköğretmen Okulları'na dönüştürülmüştür (Arslan, 2018). Bu dönüşümle birlikte aynı yıl tamamen kapatılmıştır (Abazoğlu & Yıldırım ve Yıldızhan, 2016). Bu bilgiler ışığında 1940 yılında Köy Enstitüleri, "Köy Enstitüleri Kanunu" ile kurulmuştur. Kurulduğu döneme göre çağdaş nitelikte eğitim kurumlarıydı. Köy enstitülerinin varlıklarını yaklaşık on yıl sürdürebildiği görülmektedir.

1956 yılında ticaret ve turizm okullarına öğretmen yetiştirmek amacıyla Ankara'da Ticaret Öğretmen Okulu açılmıştır. 1959 yılından itibaren ise liselere üniversite katkısıyla öğretmen yetiştirmek için ülkenin farklı yerlerine Yüksek Öğretmen Okulları açılmıştır. 1974 yılında ilkokullara öğretmen yetiştirmek üzere, lise ve dengi okul mezunlarını kabul eden öğrenim süresi 2 yıl olan "Eğitim enstitüleri" açılmıştır. Bu okullar 1982 yılında üniversitelere bağlı 2 yıllık yüksekokula dönüştürülmüştür. 1990 yılında ise öğrenim süresi 4 yıl olan sınıf öğretmenliği bölümü olarak eğitim fakültelerine bağlanmışlardır (Abazoğlu & Yıldırım ve Yıldızhan, 2016).

Öğretmen yetiştirme politikaları kapsamındaki gelişmelere bakıldığında Cumhuriyet Döneminde ciddi adımlar atıldığı görülmektedir. Özellikle 1923-1933 yıllarında eğitim alanında yapılan düzenlemeler önem arz etmektedir. Bununla birlikte zaman içerisinde uygulamalarda politikaların tutarlı olmadığı ve öğretmenlik mesleğinin sistematik bir eğitim politikasına dayandırılmadığı görülmüştür (Doğan, 2005). Bu sorunlar dikkate alınarak 1996 yılında eğitim fakültelerinin yeniden yapılandırılması sürecine girilmesiyle sorunların en aza indirilmesi öngörülmüştür. Ancak yapılan bu çalışmaların çoğu, kendisinden bekleneni geçmişteki öğretmen yetiştirme uygulamamızda olduğu gibi verememiştir. Eğitim fakültelerinin yeniden yapılandırılması süreci sonucunda ortaya çıkan öğretmen yetiştirme uygulamaları da bugün bir karmaşa içerisinde (Abazoğlu & Yıldırım ve Yıldızhan, 2016).

Öğretmenlerin, bir toplumun geleceğinin biçimlenmesinde en etkili bireyler olduğu dikkate alınır o toplumun öğretmen yetiştirme programlarının da nitelikli ve sürdürülebilir özellikleri barındırması gerekmektedir.

1.1.Araştırmanın Amacı

Türkiye’de 2021-2023 yılları arasında öğretmen yetiştirme konusu üzerine hazırlanan yüksek lisans ve doktora tezlerinin incelenerek lisansüstü araştırma eğilimlerinin belirlenmesidir. Bu amaç doğrultusunda, aşağıda belirtilen alt problemlere yanıt aranmıştır:

- Yıllara göre yapılan yüksek lisans ve doktora tez sayıları nedir?
- Tezlerin yapıldığı üniversiteler ve incelenen tez sayılarının dağılımı nasıldır?
- Konu alanlarına göre yapılan tez sayılarının dağılımı nasıldır?
- Yöntemine/desenine göre yapılan tez sayılarının dağılımı nasıldır?
- Veri toplama araçlarına göre yapılan tez sayılarının dağılımı nasıldır?
- Örneklem gruplarına göre yapılan tez sayılarının dağılımı nasıldır?
- Veri analiz yöntemlerine göre yapılan tez sayılarının dağılımı nasıldır?

1.2.Araştırmanın Önemi

Öğretmenler, toplumların gizli temel taşlarını oluşturur. Bulunduğu topluma bilgi birikimiyle ve deneyimleriyle yön verirler. Hem günümüzün hem de geleceğin gereksinimi olan oluşumlara rehberlik edebilme potansiyeline sahiptirler. Öğretmenlerin bir ülkenin geleceğinin biçimlenmesinde bu kadar önemli rol oynadığı dikkate alınırca öğretmen yetiştirme programlarının da o önem çerçevesinde nitelikli ve sürdürülebilir özellikleri barındırması gerekmektedir. Bu nedenle bu alanda yapılan çalışmaların eğilimlerinin belirlenerek alanyazında eksik kalmış yerlerin yeni çalışmalarla ortaya çıkarılması ve öğretmen yetiştirme programlarının geliştirilmesi gerekmektedir.

2.Yöntem

2.1.Araştırmanın modeli

Bu araştırmada nitel araştırma yaklaşımı kullanılmıştır. Nitel araştırmada; doküman analizi, gözlem ve görüşme gibi veri toplama yöntemleri bulunur. Durumlar doğal ortamda bütüncül bir biçimde ortaya konulur (Yıldırım ve Şimşek, 2018). Nitel araştırma aynı zamanda kuram oluşturabilmek için de etkilidir. Bu özelliğini çalışmalarda tümevarımsal bir biçimde yansıtır (Patton, 2018). Nitel araştırmanın yararları arasında, araştırmacının anlık olarak bilgi sunabilmesi ve özetlemesi bulunmaktadır (Merriam, 2018). Nitel yaklaşımda çalışma sonucu ulaşılan rapor esnektir (Creswell, 2017). Bu açıklamaların tanıklığında, nitel araştırma yaklaşımını kullanan araştırmacı diğer araştırma türlerine göre daha özgür bir alanda çalışabilmektedir. Araştırmacı bu çalışma biçimini araştırma sonucuna yansıtılabilmektedir. Bu bakımdan, bu araştırmada Türkiye’de 2021-2023 yılları arasında öğretmen yetiştirme konusu üzerine hazırlanan yüksek lisans ve doktora tezleri incelenerek lisansüstü araştırma eğilimleri belirlenecektir.

2.2.Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubu belirlenirken örnekleme yöntemi türü olan amaçlı örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Amaçlı örnekleme yöntemi içerisinde bulunan ölçüt örnekleme yöntemi seçilmiştir. Akaygün (2019) nitel çalışmalarda amaçlı örnekleme yönteminin, çalışma grubu belirlemede en çok tercih edilen örnekleme yöntemi olduğunu belirtir. Bu bakımdan araştırmanın çalışma grubunu Türkiye’de 2021-2023 yılları arasında öğretmen yetiştirme konusu üzerine hazırlanan yüksek lisans ve doktora tezleri oluşturmaktadır. Çalışma grubunda yüksek lisans ve doktora tezleri olarak toplamda 19 tez bulunmaktadır. Bu araştırmada, YÖK Ulusal Tez Merkezi’nden alınan lisansüstü tezler 2021-2023 yılları arası ile sınırlandırılmıştır. Aynı zamanda çalışmanın amacı doğrultusunda, belirlenen tezler öğretmen yetiştirme programı kapsamında sınırlı tutulmuştur.

2.3.Verilerin Toplanması

Bu çalışmada YÖK Ulusal Tez Merkezi'nde (YÖKTEZ) bulunan ve tam metin olarak ulaşılabilen öğretmen yetiştirme konusu üzerine hazırlanan yüksek lisans ve doktora tezleri alınmıştır. YÖK Ulusal Tez Merkezi'nden alınan lisansüstü tezler 2021-2023 yılları arasında sınırlandırılmıştır. Çalışma, öğretmen yetiştirme konusunda güncel olan çalışma eğilimlerini saptamayı amaçladığından son iki yıla ait tezler incelenmiştir. Bu kapsamda 15` i yüksek lisans ve 4`ü doktora olmak üzere toplam 19 tez incelenmiştir.

2.4.Veri Toplama Aracı

Bu çalışmada veriler doküman incelemesi yöntemi kullanılarak elde edilmiştir. Doküman incelemesi, araştırılan olay ya da durumlarla ilgili bilgi içeren yazılı araç ve gereçlerin çözümlenmesini kapsar. Kullanılacak dokümanların araştırma problemi ile ilişkili olması gerekmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2018). Dokümanlar, nitel araştırmalar için önemli veri kaynaklarıdır. Kitap, dergi, gazete, arşiv vb. yazılı dokümanlar; film, video gibi görsel dokümanlar bunlar arasında sayılabilir. Doküman incelemesindeki önemli konulardan biri dokümanların orijinalliğinin kontrol edilmesidir (Aktaş, 2019).

Bu araştırmanın dokümanlarını 2021-2023 yılları aralığındaki YÖK Ulusal Tez Merkezi'nde (YÖKTEZ) bulunan ve tam metin olarak ulaşılabilen öğretmen yetiştirme konusu üzerine hazırlanan yüksek lisans ve doktora tezleri oluşturmaktadır. YÖK Ulusal Tez Merkezi veri tabanında "öğretmen yetiştirme" ve "öğretmen yetiştirme programı" anahtar kelimeleri "Tez Adı" seçeneği içerisinde taranmıştır. Daha sonra veri tabanının sunduğu tezlerden çalışma başlığı kapsamında ve öğretmen yetiştirme konusu ile ilgili olmayan lisansüstü tezler çalışma kapsamına alınmamıştır. Bu belirlemeler sonucunda 15`i yüksek lisans ve 4`ü doktora olmak üzere toplam 19 tez çalışmanın incelenen dokümanları olarak belirlenmiştir.

Çalışma içerisine alınan lisansüstü tezlerin her birine Küçüköğlü ve Ozan (2013) tarafından geliştirilen "Tez Sınıflama Formu" kullanılarak içerik analizi yapılmıştır. Form, temel olarak beş bölümden oluşmaktadır: Tezin künyesi, araştırma deseni/yöntemi, veri toplama araçları, örneklem ve veri analiz yöntemleridir. "Tez Sınıflama Formu" çalışmada kullanılmadan önce formu geliştiren Küçüköğlü ve Ozan (2013)'dan mail yoluyla izin alınmıştır. "İzin Görüntüsü" Ek 1`de verilmiştir. Veri toplama aracı Ek 2`de sunulmuştur. Türkiye`de öğretmen yetiştirme konusu üzerine incelenen lisansüstü tezlerin tablosu Ek 3`te verilmiştir.

2.5.Verilerin Çözümlemesi

Bu çalışmada öğretmen yetiştirme konusu üzerine hazırlanan lisansüstü tezlerin durumlarını farklı başlıklar bakımından çözümlenmek için içerik analizi kullanılmıştır. İçerik analizi kullanılırken toplanan veriler açıklanır ve belirli kavramlara ulaşılır. Verilerin derinlemesine çözümlenmesi yapılır (Yıldırım ve Şimşek, 2018). İçerik analizinde araştırmacı görseller, tablolar ya da şekiller kullanarak verileri okuyucuya sunar (Creswell, 2017). Daha sonra bulguları araştırmacı yorumlar (Yıldırım ve Şimşek, 2018). Bu çerçevede lisansüstü tezlerin durumu; tezin künyesi, araştırma deseni/yöntemi, veri toplama araçları, örneklem ve veri analiz yöntemlerine göre incelenmiştir. Bu alandaki eğilimler içerik analizi yöntemi kullanılarak analiz edilmiş ve sunulmuştur.

3.Bulgular

Bulgular bölümünde Türkiye`de öğretmen yetiştirme konusu üzerine hazırlanan lisansüstü tezlerin eğilimleri incelenmiştir.

3.1.Türkiye`de Öğretmen Yetiştirme Konusu Üzerine Hazırlanan Lisansüstü Tezlerin Yıllara ve Kademelerine Göre Sayıları

Türkiye’de öğretmen yetiştirme konusu üzerine hazırlanan lisansüstü tezlerin yıllara ve kademelerine göre sayıları Tablo 1’de gösterilmiştir. “-” işareti, başlığa ilişkin yıllarda tezin bulunmadığını temsil eder.

Tablo 1. İncelenen Tezlerin Yıllara Göre Yüksek Lisans ve Doktora Tez Sayıları

Yıllar	Yüksek Lisans	Doktora	Toplam
2021	7	-	7
2022	6	1	7
2023	2	3	5

Tablo 1’e bakıldığında, öğretmen yetiştirme konusu üzerine hazırlanan lisansüstü tezlerin yıllara göre sayıları 2021 ve 2022 yıllarında 7’şer tane, 2023 yılında 5 tane olduğu görülmektedir. Bu lisansüstü tezlerin kademelerine göre sayılarına bakıldığında incelenen 19 tezin 15’inin yüksek lisans, 4’ünün doktora tezi olduğu Tablo 1’de belirtilmiştir. Bu bakımdan en çok tez 2021 ve 2022 yıllarında hazırlanmıştır. İncelenen konuda en az tez yapılan yıl 2023 yılıdır.

Tezlerin kademelerine göre ise en fazla yüksek lisans tezinin 2021 yılında hazırlandığı, en az yüksek lisans tezinin 2023 yılında hazırlandığı görülmektedir. Doktora tezi olarak incelendiğinde belirtilen konu üzerine en çok 2023 yılında tez hazırlandığı, 2021 yılında hiç doktora tezinin bulunmadığı Tablo 2’de belirtilmiştir.

3.2. Türkiye’de Öğretmen Yetiştirme Konusu Üzerine Hazırlanan Lisansüstü Tezlerin Yapıldığı Üniversiteler ve İncelenen Tez Sayılarının Dağılımı

Türkiye’de öğretmen yetiştirme konusu üzerine hazırlanan lisansüstü tezlerin yapıldığı üniversiteler ve incelenen tez sayılarının dağılımı Tablo 2’de gösterilmiştir. “-” işareti, başlığa ilişkin belirtilen üniversitelerde tezin bulunmadığını temsil eder.

Tablo 2. İncelenen Lisansüstü Tezlerin Yapıldığı Üniversiteler ve İncelenen Tez Sayılarının Dağılımı

Üniversiteler	Yüksek Lisans	Doktora	Toplam
Bursa Uludağ Üniversitesi	1	-	1
Düzce Üniversitesi	1	-	1
Erciyes Üniversitesi	1	-	1
Eskişehir Anadolu Üniversitesi	-	1	1
Fırat Üniversitesi	1	-	1
Gazi Üniversitesi	1	1	2
Hacettepe Üniversitesi	1	1	2
İstanbul Üniversitesi	-	1	1
Mardin Artuklu Üniversitesi	1	-	1
Marmara Üniversitesi	3	-	3
Ondokuz Mayıs Üniversitesi	1	-	1
Sakarya Üniversitesi	2	-	2
Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi	1	-	1
Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi	1	-	1

Tablo 2'ye bakıldığında, 2021-2023 yılları arasında Türkiye'de öğretmen yetiştirme konusu üzerine hazırlanan lisansüstü tezlerin yapıldığı 14 üniversite bulunmaktadır. Bu üniversiteler; Bursa Uludağ Üniversitesi, Düzce Üniversitesi, Erciyes Üniversitesi, Eskişehir Anadolu Üniversitesi, Fırat Üniversitesi, Gazi Üniversitesi, Hacettepe Üniversitesi, İstanbul Üniversitesi, Mardin Artuklu Üniversitesi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi ve Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi olarak sıralanabilir.

Belirtilen üniversitelerden öğretmen yetiştirme konusu üzerine hazırlanan lisansüstü tezlerin sayıları incelendiğinde; Bursa Uludağ Üniversitesi, Düzce Üniversitesi, Erciyes Üniversitesi, Eskişehir Anadolu Üniversitesi, Fırat Üniversitesi, İstanbul Üniversitesi, Mardin Artuklu Üniversitesi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi ve Van Yüzüncü Yıl Üniversitesinin 1'er tane olduğu görülmektedir. İncelenen konu kapsamında yalnızca 1 lisansüstü tezi bulunan Bursa Uludağ Üniversitesi, Düzce Üniversitesi, Erciyes Üniversitesi, Fırat Üniversitesi, Mardin Artuklu Üniversitesi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi ve Van Yüzüncü Yıl Üniversitelerinin hazırladığı lisansüstü tez türünün yüksek lisans tezi olduğu Tablo 2'de belirtilmiştir. Eskişehir Anadolu Üniversitesi ve İstanbul Üniversitesinin ise hazırladığı lisansüstü tezinin doktora tezi olduğu Tablo 2'de belirtilmiştir.

Gazi Üniversitesi, Hacettepe Üniversitesi, Marmara Üniversitesi ve Sakarya Üniversitelerinin Türkiye'de öğretmen yetiştirme konusu üzerine birden fazla lisansüstü tez hazırlayan üniversiteler olduğu Tablo 2'de belirtilmiştir. Bu üniversiteler ayrı olarak incelendiğinde Gazi Üniversitesi ile Hacettepe Üniversitesinin 1'er yüksek lisans ve 1'er doktora tezleri olmak üzere 2'şer tane, Marmara Üniversitesinin yalnızca yüksek lisans tezi olmak üzere 3 tane ve Sakarya Üniversitesinin de yalnızca yüksek lisans tezi olmak üzere 2 tane lisansüstü tez hazırladığı görülmektedir.

Bu bakımdan incelenen yıllar ve konu kapsamında en çok lisansüstü tez hazırlayan üniversitenin Marmara Üniversitesi olduğu söylenebilir. Aynı şekilde tez türü olarak en çok yüksek lisans tezi hazırlandığı görülmektedir. Bu yüksek lisans tezlerinden en fazla sayı olan 3 yüksek lisans teziyle Marmara Üniversitesi yine en çok yüksek lisans tezi hazırlamış olan üniversitedir.

Eskişehir Anadolu Üniversitesi ve İstanbul Üniversitesinin incelenen yıllar aralığında belirtilen konu kapsamında hiç yüksek lisans tezinin olmadığı söylenebilir. Bursa Uludağ Üniversitesi, Düzce Üniversitesi, Erciyes Üniversitesi Fırat Üniversitesi, Mardin Artuklu Üniversitesi, Marmara Üniversitesi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Sakarya Üniversitesi, Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi ve Van Yüzüncü Yıl Üniversitelerinin ise incelenen yıllar aralığında belirtilen konu kapsamında hiç doktora tezinin olmadığı söylenebilir. Bu bakımdan özellikle Tablo 2'de çalışma kapsamında elde edilen üniversiteler kapsamında doktora tezinin hazırlanma sayısının yüksek lisans tezi hazırlanma sayısına göre daha az olduğu görülmektedir.

3.3.Türkiye'de Öğretmen Yetiştirme Konusu Üzerine Hazırlanan Lisansüstü Tezlerin Konu Alanlarına Göre Sayıları

Türkiye'de öğretmen yetiştirme konusu üzerine hazırlanan lisansüstü tezlerin konu alanlarına göre sayıları Tablo 3'te gösterilmiştir. “-” işareti, başlığa ilişkin belirtilen konu alanlarında tezin bulunmadığını temsil eder.

Tablo 3. İncelenen Lisansüstü Tezlerin Konu Alanlarına Göre Sayıları

Konu Alanları	Yüksek Lisans	Doktora	Toplam
Aday Öğretmen Yetiştirme	3	-	3
Hizmet Öncesi Öğretmen Eğitimi	1	-	1
İlk Öğretmen Okulları	1	-	1
Kadın Öğretmen Yetiştirme	1	-	1
Karşılaştırmalı Öğretim Programı	4	-	4
Öğretmen Yetiştirme Programı	5	4	9

Tablo 3 değerlendirildiğinde, Türkiye’de öğretmen yetiştirme konusu üzerine hazırlanan lisansüstü tezlerin konu alanları; aday öğretmen yetiştirme, hizmet öncesi öğretmen eğitimi, ilk öğretmen okulları, kadın öğretmen yetiştirme, karşılaştırmalı öğretim programı ve öğretmen yetiştirme programı olarak 6 konu üzerinde yoğunlaştığı görülmektedir. Bu konular içerisinde yalnızca “öğretmen yetiştirme programı” konu alanı üzerine olmak üzere 4 tane doktora tezi bulunmaktadır. Diğer belirlenen konu alanlarında doktora tezi yapılmamıştır.

İncelenen yıllar içerisinde yapılmış olan yüksek lisans tez sayıları belirlenmiş olan konu alanları ile ilgili olarak “aday öğretmen yetiştirme” üzerine 3, “hizmet öncesi öğretmen eğitimi” üzerine 1, “ilk öğretmen okulları” üzerine 1, “kadın öğretmen yetiştirme” üzerine 1, “karşılaştırmalı öğretim programı” üzerine 4 ve “öğretmen yetiştirme programı” üzerine 5 tane biçimindedir. Konu alanları içerisinde birden fazla yüksek lisans tezi hazırlanmış olan konu alanlarının; “aday öğretmen yetiştirme”, “karşılaştırmalı öğretim programı” ve “öğretmen yetiştirme programı” üzerine olduğu Tablo 2’de belirtilmiştir. Bu konu alanlarından en çok yüksek lisans tezi bulunan konu alanının ise “öğretmen yetiştirme programı” olduğu belirtilebilir. Aynı zamanda konu alanı bakımından yapılan lisansüstü tezlerin toplamına bakıldığında en fazla lisansüstü tezin yine “öğretmen yetiştirme programı” üzerine yapıldığı görülmektedir.

3.4. Türkiye’de Öğretmen Yetiştirme Konusu Üzerine Hazırlanan Lisansüstü Tezlerin Yöntemine/ Desenine Göre Sayıları

Türkiye’de öğretmen yetiştirme konusu üzerine hazırlanan lisansüstü tezlerin yöntemine/ desenine göre sayıları Tablo 4’te gösterilmiştir. “-” işareti, başlığa ilişkin belirtilen yöntem/ desen ve alt başlıklarında tezin bulunmadığını temsil eder.

Tablo 4. İncelenen Lisansüstü Tezlerin Yöntemine/ Desenine Göre Sayıları

Yöntem/ Desen	Yöntem/ Desen Alt Başlığı	Yüksek Lisans	Doktora	Toplam
Nicel	Nedensel Karşılaştırmalı	1	-	1
Nitel	Doküman incelemesi	6	-	6
	Durum Çalışması	7	1	8
	Gömülü Teori	-	1	1
	Olgubilim	2	-	2
Karma	Keşfedici Desen	-	1	1
Diğer	Kompozisyon yazdırma ve Görüşme teknikleri	-	1	1

Tablo 4 incelendiğinde, nicel, nitel ve karma yöntemlerin her birinden öğretmen yetiştirme konusu üzerine lisansüstü tezlerin hazırlandığı görülmektedir. Lisansüstü tezlerin türüne bakıldığında incelenen yıllar arasında ve belirtilen konu üzerine nicel yöntemlerden doktora tezinin, karma yöntemlerden de yüksek lisans tezinin bulunmadığı Tablo 4’te belirtilmiştir.

İncelenen lisansüstü tezlerin yöntemine ve yöntemin alt başlıklarına göre sayısı nicel yöntemlerden “nedensel karşılaştırmalı yöntem” olmak üzere toplam 1 yüksek lisans tezi; nitel yöntemlerden “doküman incelemesi” üzerine 6 yüksek lisans tezi, “durum çalışması” üzerine 7 yüksek lisans tezi ve 1 doktora tezi, “gömülü teori” üzerine 1 doktora tezi, “olgubilim” üzerine 2 yüksek lisans tezi olmak üzere 17 lisansüstü tez; karma yöntemlerden “keşfedici desen” olmak üzere 1 doktora tezi ve diğer yöntemlerden “kompozisyon yazdırma ile görüşme teknikleri” olmak üzere 1 doktora tezi biçimindedir.

Türkiye’de öğretmen yetiştirme konusu üzerine hazırlanan lisansüstü tezlerden 1 yüksek lisans tezinde birden fazla yöntem kullanılmıştır. Bir arada kullanılan bu yöntemler “doküman incelemesi” ve “durum çalışması” olmak üzere nitel yöntemlerdir.

Öğretmen yetiştirme konusu üzerine hazırlanan lisansüstü tezlerin yöntemleri incelendiğinde en çok lisansüstü tezin nitel yöntem kullanılarak yapıldığı görülmektedir. Nitel yöntemler arasından ise en çok kullanılan yöntemin 8 lisansüstü tezde kullanımıyla “durum çalışması” olduğu Tablo 4’te belirtilmiştir.

3.5. Türkiye’de Öğretmen Yetiştirme Konusu Üzerine Hazırlanan Lisansüstü Tezlerin Veri Toplama Araçlarına Göre Sayıları

Türkiye’de öğretmen yetiştirme konusu üzerine hazırlanan lisansüstü tezlerin veri toplama araçlarına göre sayıları Tablo 5’te gösterilmiştir. “-” işareti, başlığa ilişkin belirtilen veri toplama aracı ve alt başlıklarında tezin bulunmadığını temsil eder.

Tablo 5. İncelenen Lisansüstü Tezlerin Veri Toplama Araçlarına Göre Sayıları

Veri Toplama Aracı	Veri Toplama Aracı Alt Başlığı	Yüksek Lisans	Doktora	Toplam
Görüşme	Yapılandırılmış	1	-	1
	Yarı yapılandırılmış	7	4	11
	Odak grup	-	1	1
Anket/ Ölçek	Likert tipi	1	1	2
Dokümanlar	Dokümanlar	7	1	8
Diğer	Kompozisyon formu	-	1	1

Tablo 5’e bakıldığında Türkiye’de öğretmen yetiştirme konusu üzerine hazırlanan lisansüstü tezlerin veri toplama araçları; görüşme, anket/ ölçek, dokümanlar ve diğer olduğu görülmektedir. Belirtilen bu veri toplama araçlarına ve alt başlıklarına göre lisansüstü tez sayısı; görüşme veri toplama araçlarından “yapılandırılmış görüşme” üzerine 1 yüksek lisans tezi, “yarı yapılandırılmış görüşme” üzerine 7 yüksek lisans tezi ve 4 doktora tezi olmak üzere 11 tane, “odak grup görüşmesi” üzerine 1 doktora tezi; anket/ ölçek veri toplama araçlarından “likert tipi ölçek” üzerine 1 yüksek lisans tezi ve 1 doktora tezi olmak üzere 2 tane; “dokümanlar” veri toplama aracı üzerine 7 yüksek lisans tezi ve 1 doktora tezi olmak üzere 8 tane ve diğer veri toplama araçlarından “kompozisyon formu” üzerine 1 doktora tezi biçimindedir.

Bu bulgular incelendiğinde incelenen yıllar arasında ve belirlenen konu bakımından en çok lisansüstü tezin görüşme veri toplama aracı kullanılarak yapıldığı Tablo 5'te belirtilmiştir. Bu bakımdan görüşme veri toplama aracında 13 tane lisansüstü tez bulunmaktadır. Görüşme veri toplama aracının alt başlıklarından ise en çok “yarı yapılandırılmış görüşme”nin lisansüstü tezlerde ve 7 taneyle en fazla yüksek lisans tezlerinde kullanıldığı Tablo 5'te belirtilmiştir. Bunun yanında en az kullanılan veri toplama aracının 2 lisansüstü tez ile anket/ölçek olduğu görülmektedir.

1'i yüksek lisans, 3'ü doktora tezi olmak üzere incelenen 4 tezde birden fazla veri toplama aracı kullanılmıştır. Bu bakımdan birden fazla veri toplama aracının lisansüstü tez türü olarak en çok doktora tezinde kullanıldığı görülmektedir. “Yarı yapılandırılmış görüşme formu” ile “doküman”, “yarı yapılandırılmış görüşme formu” ile “kompozisyon formu”, “yarı yapılandırılmış görüşme formu” ile “odak grup görüşme formu” ve “yarı yapılandırılmış görüşme formu”, “likert tipi ölçek” ile “doküman” veri toplama araçları bir arada aynı tezde kullanılmış olan veri toplama araçları türleridir.

Bu tezlerden 3'ünde iki tane; 1'inde 3 tane veri toplama aracı bir arada kullanılmıştır. “Yarı yapılandırılmış görüşme formu”, “likert tipi ölçek” ve “doküman” olmak üzere 3 tanesi aynı tezde kullanılan tezin türü doktora tezidir. “Yarı yapılandırılmış görüşme formu” ile “doküman” veri toplama aracının bir arada kullanıldığı tez türü yüksek lisans; “yarı yapılandırılmış görüşme formu” ile “kompozisyon formu” veri toplama aracının aynı anda kullanıldığı tez türü doktora tezi ve “yarı yapılandırılmış görüşme formu” ile “odak grup görüşme formu”nun bir arada kullanıldığı tez türü yine doktora tezidir.

3.6. Türkiye’de Öğretmen Yetiştirme Konusu Üzerine Hazırlanan Lisansüstü Tezlerin Örneklem Gruplarına Göre Sayıları

Türkiye’de öğretmen yetiştirme konusu üzerine hazırlanan lisansüstü tezlerin örneklem gruplarına göre sayıları Tablo 6’da gösterilmiştir. “-” işareti, başlığa ilişkin belirtilen örneklem gruplarında tezin bulunmadığını temsil eder.

Tablo 6. *İncelenen Lisansüstü Tezlerin Örneklem Gruplarına Göre Sayıları*

Örneklem	Yüksek Lisans	Doktora	Toplam
Lisans	1	2	3
Öğretmenler	6	4	10
Yöneticiler	2	2	4
Öğretim elemanları	4	3	7
Diğer	5	-	5

Tablo 6 incelendiğinde, Türkiye’de öğretmen yetiştirme konusu üzerine hazırlanan lisansüstü tezlerin örneklem grupları; lisans, öğretmenler, yöneticiler, öğretim elemanları ve diğer örneklem grupları olmak üzere 5 farklı gruptan oluşmaktadır. Diğer örneklem grubu; öğretim programları, raporlar, notlar ve günlükler gibi dokümanlardan oluşmaktadır.

Örneklem grupları ayrı olarak değerlendirildiğinde yapılmış olan lisansüstü tez sayılarının; lisans örneklem grubunda 1’i yüksek lisans ve 2’si doktora tezi olmak üzere 3 tane; öğretmenler örneklem grubunda 6’sı yüksek lisans ve 4’ü doktora tezi olmak üzere 10 tane; yöneticiler örneklem grubunda 2’si yüksek lisans ve 2’si doktora tezi olmak üzere 4 tane ve öğretim elemanları örneklem grubunda ise hepsi yüksek lisans tezi olmak üzere 5 tane olduğu Tablo 6’da görülmektedir. Bu bakımdan belirtilen örneklem grupları arasında en çok lisansüstü tezin “öğretmenler” örneklem grubunda

verildiği belirtilmiştir. En az lisansüstü tez yapılmış olan örneklem grubu ise 3 tane ile “lisans” örneklem grubu olmuştur.

3’ü yüksek lisans, 4’ü doktora tezi olmak üzere incelenen 7 lisansüstü tezde birden fazla örneklem grubu kullanılmıştır. Bu bakımdan birden fazla örneklem grubunun lisansüstü tez türü olarak 4 taneyle en çok doktora tezinde kullanıldığı görülmektedir. “Lisans” ile “öğretmenler” örneklem grupları 1 yüksek lisans tezinde, “öğretmenler” ile “yöneticiler” örneklem grupları 2 yüksek lisans tezinde birlikte kullanılmış olan örneklem gruplarıdır. Bu bakımdan bu 3 yüksek lisans tezinde ikişer örneklem grubu kullanıldığı görülmektedir.

Birden fazla örneklem grubu kullanmış olan 4 doktora tezinin 3 tanesinde 3 farklı örneklem grubu, 1 tanesinde 2 farklı örneklem grubu aynı tezde bulunmaktadır. 3 örneklem grubunun olduğu doktora tezlerinde bir arada kullanılan örneklem grupları; “öğretmenler”, “yöneticiler” ile “öğretim elemanları”; “lisans”, “öğretmenler” ile “yöneticiler” ve “lisans”, “öğretmenler” ile “öğretim elemanları” biçimindedir. 2 farklı örneklem grubu kullanılmış olan doktora tezinde ise “öğretmenler” ile “yöneticiler” örneklem grubu bir arada kullanılmıştır.

3.7. Türkiye’de Öğretmen Yetiştirme Konusu Üzerine Hazırlanan Lisansüstü Tezlerin Veri Analiz Yöntemlerine Göre Sayıları

Türkiye’de öğretmen yetiştirme konusu üzerine hazırlanan lisansüstü tezlerin veri analiz yöntemlerine göre sayıları Tablo 7’de gösterilmiştir. “-” işareti, başlığa ilişkin belirtilen veri analiz yöntemlerinde tezin bulunmadığını temsil eder.

Tablo 7. İncelenen Lisansüstü Tezlerin Veri Analiz Yöntemlerine Göre Sayıları

Veri Yöntemleri	Analiz	Alt Başlığı	Yüksek Lisans	Doktora	Toplam
Nicel		ANOVA	1	-	1
		SPSS	-	1	1
Nitel		Betimsel	8	-	8
		İçerik	7	4	11

Tablo 7’ye bakıldığında, 2021-2023 yılları arasında Türkiye’de öğretmen yetiştirme konusu üzerine hazırlanan lisansüstü tezlerin veri analiz yöntemleri; nicel veri analiz yöntemlerinden “ANOVA” ve “SPSS”, nitel veri analiz yöntemlerinden “betimsel analiz” ve “içerik analizi” kullanıldığı görülmektedir. İncelenen lisansüstü tezlerde belirtilen veri analiz yöntemlerinden 19 tane ile en çok nitel veri analiz yönteminin kullanıldığı Tablo 7’de belirtilmiştir. Nitel veri analiz türlerinden ise en çok tercih edilenin 11 lisansüstü tezde kullanımıyla “içerik analizi” olduğu söylenebilir.

İncelenen lisansüstü tezlerde 2’si de yüksek lisans tezi olmak üzere birden fazla veri analiz yöntemi kullanılmıştır. Bu iki tezde aynı anda kullanılmış olan veri analiz yöntemleri nitel veri analiz yöntemlerinden “betimsel analiz” ve “içerik analizi”dir. Bu bakımdan incelenen doktora tezlerinin tümü 1 tane veri analiz yöntemi kullanılarak analiz edilmiştir.

4. Sonuç ve Tartışma

Bu çalışmada Türkiye’de 2021-2023 yılları arasında öğretmen yetiştirme konusu üzerine hazırlanan yüksek lisans ve doktora tezleri araştırma eğilimleri bakımından incelenmiştir. Çalışmanın kapsamında bulunan 7 alt probleme göre aşağıda sonuçlar belirtilmiş ve ilgili alanyazına göre bu sonuçlar tartışılmıştır.

Türkiye’de öğretmen yetiştirme konusu üzerine hazırlanan lisansüstü tezlerin yıllara ve türlerine göre dağılımının incelenmesiyle 2021 yılında 7 tane, 2022 yıllarında 7 tane ve 2023 yılında 5 tane olmak üzere toplam 3 yılda 19 lisansüstü tezin yapıldığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu bakımdan incelenen konu üzerine en çok lisansüstü tezin 2021 ve 2022 yıllarında, en az ise 2023 yılında bulunduğu tespit edilmiştir. Lisansüstü tez türü değerlendirildiğinde 19 tezin 15’inin yüksek lisans ve 4’ünün doktora tezi olması yönünden incelenen konu kapsamında en çok yüksek lisans tezi yapıldığı sonucuna ulaşılmıştır. Bektaş (2021) öğretmen yetiştirme konusundaki çalışmasında incelediği 10 lisansüstü tezin 7’sinin yüksek lisans tezi, 3’ünün doktora tezi olması yönünden en çok konu kapsamında yüksek lisans tezi hazırlandığı sonucuna ulaşmıştır. Bu bakımdan örnek verilen çalışma ile bu çalışmanın incelenen lisansüstü tez türünde yüksek lisans tezinden daha çok çalışmanın bulunması sonucu ile benzerlik göstermektedir.

Yıllara göre tez türü dağılımına bakıldığında; en çok yüksek lisans tezinin yapıldığı yılın 2021 yılı olduğu, en az yüksek lisans tezinin hazırlandığı yılın 2023 yılı olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Doktora tezi olarak değerlendirildiğinde incelenen konu üzerine en çok doktora tezinin 2023 yılında hazırlandığı, 2021 yılında ise hiç doktora tezinin hazırlanmadığı saptanmıştır.

Bu bağlamda yüksek lisans tezinin yapılma sayısının belirlenen yıllara göre azalma eğilimi bulunduğu tespit edilmiştir. Bulgulara göre doktora tezi hazırlanma sayısının belirlenen yıllara göre artış gösterdiği saptanmıştır. Bulgular kısmında Tablo 1’in genel sonuçlarına bakıldığında, öğretmen yetiştirme konusu üzerine hazırlanan lisansüstü tezlerin, belirlenen yıllar içerisinde sayılarının azalma eğilimi gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır. Doruk ve Çakmak (2019) çalışmalarında, köklü bir geçmişi olan ülkemizin öğretmen yetiştirme konusu ile ilgili az sayıda akademik çalışmanın bulunduğunu belirtmiştir. Bu bakımdan örnek verilen çalışma, bu çalışmayı incelenen lisansüstü tez sayısında azalma eğilimi bulunması sonucu bakımından destekler niteliktedir.

Türkiye’de öğretmen yetiştirme konusu üzerine 2021 ve 2023 yılları arasında hazırlanan lisansüstü tezlerin yapıldığı üniversitelerin incelenmesiyle 14 üniversite saptanmıştır. Bu üniversitelerden Gazi Üniversitesi, Hacettepe Üniversitesi, Marmara Üniversitesi ve Sakarya Üniversitelerinin Türkiye’de öğretmen yetiştirme konusu üzerine birden fazla lisansüstü tez hazırlamasıyla diğer üniversitelere göre daha çok lisansüstü tez yaptığı sonucu Tablo 2’de tespit edilmiştir. Bunun yanında Marmara Üniversitesinin 3 lisansüstü tez ile çalışmadaki en fazla lisansüstü tez hazırlayan üniversite olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bektaş (2021) öğretmen yetiştirme konusundaki çalışmasında Hacettepe Üniversitesini en çok lisansüstü tez hazırlayan üniversitelerden biri olduğunu tespit etmiştir. Bu sonuç değerlendirildiğinde örnek verilen çalışma, bu çalışmanın Hacettepe Üniversitesinin diğer incelenen çoğu üniversiteye göre daha çok lisansüstü çalışma hazırladığı sonucu ile benzerlik göstermesi bakımından destekler niteliktedir.

Ataç (2003) bir ülkenin eğitiminin niteliğini, o eğitim sisteminin sahasında yer alan öğretmenlerin belirlediğini belirtir. Bütün eğitim modelleri, uygulamasında bulunan bireylerin özelliklerinin üstünde bir hizmet veremez. Bu gerçek hem öğretmen yetiştirme sürecinin hem de okullarda verilen eğitimin verimli olabilmesi için gerekli bir ön koşuldur. Bu bilgiler doğrultusunda, nitelikli öğretmen yetiştirebilmek için programların üzerinde daha çok durulması gerektiği anlaşılmaktadır.

Türkiye’de öğretmen yetiştirme konusu üzerine hazırlanan lisansüstü tezlerin konu alanlarının incelenmesiyle aday öğretmen yetiştirme, hizmet öncesi öğretmen eğitimi, ilk öğretmen okulları, kadın öğretmen yetiştirme, karşılaştırmalı öğretim programı ve öğretmen yetiştirme programı olarak 6 konu üzerinde yoğunlaştığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu konu alanları içerisinde yapılan lisansüstü tezlerin toplamına bakıldığında en fazla lisansüstü tezin “öğretmen yetiştirme programı” üzerine yapıldığı saptanmıştır. Ayaz, Oral ve Söylemez (2015) çalışmalarında, incelenen tezlerin konu alanı olarak en çok öğretim programlarının ve modellerinin değerlendirildiği çalışmaların

çoğunlukta olduğu sonucuna ulaşmıştır. Bu bakımdan örnek verilen çalışma ile bu çalışma, en çok çalışılmış olan “öğretmen yetiştirme programı” konu alanı sonucu ile benzerlik göstermektedir.

Türkiye’de öğretmen yetiştirme konusu üzerine hazırlanan lisansüstü tezlerin yöntemi/ deseninin değerlendirilmesiyle nicel, nitel ve karma yöntemler olmak üzere temel yöntemlerin her birinden lisansüstü tezlerin bulunduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bunun yanı sıra nicel yöntemlerden doktora tezinin, karma yöntemlerden de yüksek lisans tezinin bulunmadığı Tablo 4’te belirtilerek saptanmıştır.

Nitel araştırmalarda araştırmacı anlık olarak bilgi sunabilir ve özetleme yapabilmektedir (Merriam, 2018). Ayrıca nitel çalışma sonucu ulaşılan rapor esneklik gösterebilir (Creswell, 2017). Bu bağlamda incelenen lisansüstü tezlerde en çok nitel yöntemin kullanıldığı tespit edilmiştir. Nitel yöntemler arasından ise en çok kullanılan yöntemin 8 lisansüstü tezde kullanımıyla “durum çalışması” olduğu saptanmıştır. Ayrıca incelenen lisansüstü tezlerden 1 yüksek lisans tezinde “doküman incelemesi” ve “durum çalışması” olmak üzere iki nitel yöntemin bir arada kullanıldığı belirlenmiştir. Tombak (2023) çalışmasında, en çok nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışmasının saptandığını belirtmektedir. Bu bakımdan örnek verilen çalışma ile bu çalışmanın lisansüstü tezlerde en çok kullanılan yöntemin “durum çalışması” yöntemi olduğu sonucu ile benzerlik göstermektedir.

Nitel araştırmada; doküman analizi, gözlem ve görüşme gibi veri toplama yöntemleri bulunur (Yıldırım ve Şimşek, 2018). Bu bağlamda 2021 ve 2023 yılları arasında Türkiye’de öğretmen yetiştirme konusu üzerine hazırlanan lisansüstü tezlerde kullanılan veri toplama araçlarının görüşme, anket/ ölçek ve dokümanlar veri toplama araçları olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Doruk ve Çakmak (2019) çalışmalarında, lisansüstü çalışmalarda veri toplama aracı olarak en çok görüşme tekniğinin kullanıldığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu bakımdan örnek verilen çalışma ile bu çalışmanın lisansüstü tezlerde en çok kullanılan veri toplama aracının “görüşme” yöntemi olduğu sonucu ile benzerlik göstermektedir.

Çalışmada elde edilen diğer bir sonuç, lisansüstü tezlerde görüşme veri toplama araçlarından en çok “yarı yapılandırılmış görüşme”nin kullanıldığıdır. En az kullanılan veri toplama aracı ise 2 lisansüstü tez ile anket/ölçek olduğu Tablo 5’te belirtilerek saptanmıştır. İncelenen 4 tezde birden fazla veri toplama aracı kullanıldığı tespit edilmiştir. Ayaz, Oral ve Söylemez (2015) çalışmalarında, inceledikleri tezlerin çoğunda birden fazla veri toplama aracı kullanılarak çalışmaların zenginleştirilmeye çalışıldığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuç göz önüne alındığında örnek verilen çalışma ile bu çalışmanın lisansüstü tezlerde birden fazla veri toplama aracının kullanıldığı sonucu ile benzerlik göstermektedir. Örnek verilen çalışmadan farklı sonuç olarak bu çalışmada incelenen lisansüstü tezlerin çoğunda bir veri toplama aracının kullanıldığı sonucu gösterilebilir.

Türkiye’de öğretmen yetiştirme konusu üzerine hazırlanan lisansüstü tezlerin örneklem gruplarının incelenmesiyle bu çalışmadaki örneklem gruplarının “lisans, öğretmenler, yöneticiler, öğretim elemanları ve diğer örneklem grupları”ndan oluşmakta olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Diğer örneklem grubunun dokümanlardan oluştuğu saptanmıştır. Belirtilen örneklem grupları arasında lisansüstü tezlerde en çok “öğretmenler” örneklem grubunun kullanıldığı tespit edilmiştir. En az kullanılan örneklem grubunun ise 3 tane ile “lisans” örneklem grubu olduğu tespit edilmiştir. Bektaş (2021) çalışmasında en çok kullanılan örneklem gruplarını sırasıyla “öğretmen”, “öğretim elemanı, öğretmen adayı, öğrenci” ve en sonda “müfettişler” olarak saptamıştır. Bu bakımdan örnek verilen çalışma ile bu çalışma, lisansüstü tezlerde en çok kullanılan örneklem grubunun “öğretmenler” olması sonucu ile benzerlik göstermektedir. Doruk ve Çakmak (2019) çalışmaları ile bu çalışmanın sonuçları karşılaştırıldığında örnek çalışmada en çok örneklem grubu olarak akademisyenlerle çalışma yapıldığı sonucu bulunması bakımından farklılık göstermektedir. Ancak bu çalışmada da örnek çalışmada bulunduğu gibi “öğretim elemanları” örneklem grubu çok kullanılan örneklem

grupları arasında sayılabilir. Tombak (2023) çalışmasında ise örneklem grubu olarak bu çalışma ile benzer bir biçimde en çok öğretmenler ve öğrenciler örneklem grubunun kullanıldığı sonucuna ulaşmıştır.

2021-2023 yılları arasında Türkiye’de öğretmen yetiştirme konusu üzerine hazırlanan lisansüstü tezlerin veri analiz yöntemleri değerlendirildiğinde; nicel veri analiz yöntemlerinden “ANOVA” ve “SPSS”, nitel veri analiz yöntemlerinden “biçimsel analiz” ve “içerik analizi” kullanıldığı sonucuna ulaşılmıştır. İncelenen lisansüstü tezlerde 19 tane ile en çok nitel veri analiz yönteminin kullanıldığı Tablo 7’de belirtilerek saptanmıştır. Nitel veri analiz türlerinden ise en çok tercih edilenin 11 lisansüstü tezde kullanımıyla “içerik analizi” olduğu tespit edilmiştir. Tombak (2023) çalışmasında, en çok nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması ve içerik analiz yöntemlerine yer verildiği sonucuna ulaşmıştır. Bu bakımdan örnek verilen çalışma ile bu çalışma, lisansüstü tezlerde en çok kullanılan veri analiz türünün “içerik analizi” olması sonucu ile benzerlik göstermektedir.

Bulguların sonuçlarının genel olarak değerlendirilmesi ve tartışılmasının yapılmasıyla Türkiye’de öğretmen yetiştirme konusu üzerine hazırlanan lisansüstü tezlerin sayısının yeterli olmadığı görülmektedir. Özellikle doktora tezi olarak bu konu üzerine eğilimin çok az olması bu çalışmanın önemli sonuçlarından biridir. Öğretmen yetiştirme konusu üzerine hazırlanan lisansüstü tezlerde kullanılan yöntemlerin nitel yöntemler üzerinde yoğunlaştığı görülmüştür. Bu bakımdan bu konu alanı kapsamında nicel yöntemlerin daha az kullanıldığı sonucuna ulaşılmıştır. Aynı şekilde nitel veri toplama araçlarının araştırmacılar tarafından daha çok tercih edildiği, nicel veri toplama araçlarının daha az kullanıldığı tespit edilen diğer bir önemli sonuçtur. Bunun yanında veri analiz yöntemleri olarak nitel veri analiz yöntemlerinin Türkiye’de öğretmen yetiştirme konusu üzerine hazırlanan lisansüstü tezlerde en sık tercih edilen veri analiz yöntemi olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Genel anlamda sonuçlara bakıldığında nitel yaklaşıma bu konu kapsamında ağırlık verildiği görülmektedir. Bu sonucun nitel araştırmada, olayları ve durumları doğal olarak tümevarımsal biçimde sunulabilme yararından ileri gelebileceği söylenebilir. Yıldırım ve Şimşek (2018) durumların doğal ortamda bütüncül bir biçimde nitel araştırmada ortaya konulduğunu belirtmesiyle bu düşünce desteklenmektedir. Örneklem grubu olarak birçok çalışmada örnek gösterildiği gibi bu çalışmada da “öğretmenler”in seçilmesini dikkate değer bir saptamadır. Bu durumun konu alanı bakımından çalışma kapsamlarında öğretmenlerden daha güvenilir veriler elde edildiği, daha ulaşılabilir bir örneklem grubu olduğu, eğitim üzerinde etkililiklerinin ve sürdürülebilirliğinin daha uygun olduğu nedenleriyle tercih edildiği yorumuna ulaşılabilir.

5.Öneriler

Bu bölümde elde edilen bulgular sonucunda çalışma sonucuna ve ileride yapılacak çalışmalara ilişkin önerilerde bulunulmuştur.

- Çalışmanın sonucunda araştırmalarda en çok yüksek lisans düzeyinde tez yapılması dikkate alındığında doktora düzeyindeki çalışmaların arttırılarak ilgili alana önemli katkılar sunulabilir.
- Günümüz neslinin beklentilerini belirleyecek ve onlara yol gösterebilecek biçimde öğretmen yetiştirme üzerine farklı çalışmalar yapılabilir.
- Öğretmen yetiştirme konusu üzerine hazırlanacak lisansüstü çalışmaların bu alanda anabilim dalı bulunan bütün üniversitelerde yapılabilmesi desteklenebilir.
- Türkiye’de öğretmen yetiştirme konusunda yapılacak araştırmalarda; eğitim ile ilgili bu konudaki bütün paydaşlar, örneklem grubu olarak kullanılabilir.
- Araştırma deseni, veri toplama aracı ve veri analiz yöntemi olarak daha çok nitel yaklaşımın benimsendiği bu çalışmadan ve örnek gösterilen diğer çalışmalardan yola çıkarak bu alanda

yapılacak çalışmalarda farklı araştırma desenleri, veri toplama araçları ve veri analiz yöntemlerinin kullanılmasının çalışmaya zenginlik katacağı önerilebilir.

- Bu çalışma yurt içi araştırmaları barındırmaktadır. İleriki zamanlarda yapılacak araştırmalarda yurt dışı çalışmalarının da araştırma kapsamına alınması önerilebilir.
- Öğretmen yetiştirme konusunda bu çalışmada incelenen değişkenler dışında farklı boyutlar da incelenerek çalışmalar sunulabilir.
- Öğretmen yetiştirme konusu ile ilgili yeni model oluşturma çalışmaları hazırlanabilir.

Kaynakça

- Abazoğlu, İ., Yıldırım, O. ve Yıldızhan, Y. (2016). Geçmişten günümüze Türk eğitim sisteminde öğretmen yetiştirme. *Uluslararası Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 4(6), 143-160.
- Aghayeva, M. (2022). *Öğretmen yetiştirme ve atanmasına ilişkin Azerbaycan ve Türkiye yasal düzenlemelerinin karşılaştırılması ve Azerbaycan için öneriler*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Akaygün, S. (2019). Araştırma konusu ve problemi. H.Özmen ve O. Karamustafaoğlu (Ed.), *Eğitimde Araştırma Yöntemleri içinde* (s. 69-70). Ankara: Pegem Akademi.
- Akdemir, A. S. (2013). Türkiye’de öğretmen yetiştirme programlarının tarihçesi ve sorunları. *International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 8(12), 15-28.
- Aktaş, M. C. (2019). Nitel veri toplama teknikleri. H.Özmen ve O. Karamustafaoğlu (Ed.), *Eğitimde Araştırma Yöntemleri içinde* (s. 126-127). Ankara: Pegem Akademi.
- Akyüz, Y. (2001). *Türk Eğitim Tarihi*, İstanbul: Alfa Yayınları.
- Alpamysova, L. (2022). *Kazakistan öğretmen yetiştirme sisteminin incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Sakarya Üniversitesi, Sakarya.
- Alzubi, A. (2021). *Türkiyede ve Ürdün’de öğretmen yetiştirme sistemlerinin karşılaştırmalı olarak incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Sakarya Üniversitesi, Sakarya.
- Arslan, Ö. Ö. (2018). Köy enstitülerinin toplum kalkınmasındaki rolü. *Barış Araştırmaları ve Çatışma Çözümleri Dergisi*, 6(1), 84-119.
- Arslandoğlu, İ. (1997). *Türk eğitim sistemi*, Ankara: Gazi Kitabevi.
- Ataç, E. (2003). 21. yüzyılda öğretmen eğitimi: Türkiye’de öğretmen eğitiminin değerlendirilmesi. *Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13(2), 1-31.
- Ayaz, M.F., Oral, B. ve Söylemez, M. (2015). Türkiye’de öğretmen eğitimi ile ilgili yapılmış lisansüstü tezlerin değerlendirilmesi. *İlköğretim Online*, 14(2), 787-802.
- Baskan, G., Aydın, A. ve Madden, T. (2006). Türkiye’deki öğretmen yetiştirme sistemine karşılaştırmalı bir bakış. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 15(1), 35-42.
- Bektaş, K. (2021). Sınıf öğretmen yetiştirme konusunda Türkiye’de yapılan lisansüstü tezlerin incelenmesi. *Journal of History School*, 50, 415-437.
- Coşkun, A. (2021). *Seçilmiş OECD ülkelerinde öğretmen yetiştirme sistemlerinin incelenmesi ve Türkiye için çıkarımlar*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Düzce Üniversitesi, Düzce.
- Creswell, J. W. (2017). Araştırma deseni nitel, nicel ve karma yöntem yaklaşımları. (Çev. Ed. Demir, S. B.). Ankara: Eğiten Kitap.
- Çardak, U. (2021). *Uzaktan eğitim ve uzaktan öğretmen yetiştirme bağlamında akademisyen uygulama, görüş ve önerileri*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Van.
- Çay, E. (2022). *Aday öğretmen yetiştirme sürecinde danışman öğretmenlerin mentorluk rolüne ilişkin görüşler*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Çiçek, F. O. (2022). *Atatürk Dönemi’nde (1923-1938) kadın öğretmen yetiştirme*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Samsun.
- Demirel, Ö. (2000). *Karşılaştırmalı Eğitim*. Ankara: Pegem Akademi.

- Doğan, C. (2005). Türkiye’de sınıf öğretmeni yetiştirme politikaları ve sorunları. *Bilig* (35), 133-149.
- Doruk, E. ve Çakmak, M. (2019). Öğretmen yetiştirme konulu tezlerin analizi. F. Mustafayev ve E. Cafarov (Ed.). Uluslararası 24 Kasım Başöğretmen Eğitim ve Yenilikçi Bilimler Sempozyumu içinde (s. 137-147). Ankara: İktisadi Kalkınma ve Sosyal Araştırmalar Derneği.
- Fırat, N. (2021). *Öğretmen yetiştirme sürecinin gerçeklik şokunu azaltmadaki etkililiği üzerine nitel bir çalışma*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Fırat Üniversitesi, Elazığ.
- Gökcül, M. (2022). *STEM eğitimine yönelik öğretmen yetiştirme uygulamalarının değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış doktora tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Hoşgör, M. (2023). *Aday öğretmen yetiştirme programının (2016) Stufflebeam’in bağlam-girdi-süreç-ürün (CIPP) modeline göre değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Bursa Uludağ Üniversitesi, Bursa.
- Kınacı, N. D. (2021). *Sosyal Bilgiler öğretmen yetiştirme programları ve ortaokul Sosyal Bilgiler dersi programının içerik bakımından karşılaştırılması*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Kır, S. (2023). *Üstün yetenekliler eğitiminde öğretmen yetiştirme politikalarına yönelik model önerisi: karma yöntem araştırması*. Yayınlanmamış doktora tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Köse, C. (2023). *Örtük programın öğretmen yetiştirme sürecinde öğretmen kimliğine etkisi*. Yayınlanmamış doktora tezi, Eskişehir Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.
- Merriam, S. B. (2018). Nitel araştırma desen ve uygulama için bir rehber. (Çev. Ed. Turan, S.). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Muk, F. (2021). *Hizmet öncesi öğretmen yetiştirme sistemine ilişkin bir araştırma*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Mardin Artuklu Üniversitesi, Mardin.
- Mutlu, Ö. (2021). *Cumhuriyet Dönemi’nde öğretmen yetiştirme meselesi ve çözüm arayışları: ilk öğretmen okulları (1954-1974)*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Tokat.
- Naslı, F. Ş. (2023). *Türkiye’de öğretmen yetiştirme sürecine ilişkin öğretmen ve okul yöneticilerinin görüşleri*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Patton, M. Q. (2018). Nitel araştırma ve değerlendirme yöntemleri. (Çev. Ed. Bütün, M. ve Demir, S. B.). Ankara: Pegem Akademi.
- Sarı, A. G. (2023). *İmkan ve sınırlılıkları açısından İlahiyat Fakültelerinde öğretmen yetiştirme*. Yayınlanmamış doktora tezi, İstanbul Üniversitesi, İstanbul.
- Tombak, Z. (2023). *Eğitim programları ve öğretim ana bilim dalında son yıllarda yapılmış lisansüstü tezlerin analizi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi, Zonguldak.
- Türk Dil Kurumu. (2005). Türkçe Sözlük (10.Basım). Ankara: TDK.
- Varlık, M. (2022). *Türkiye’de Fransızca öğretmen yetiştirme programında sesletim öğretimi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Yerbolat, A. (2022). *Türkiye ve Moğolistan Tarih öğretmenliği öğretmen yetiştirme programının karşılaştırmalı olarak incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Erciyes Üniversitesi, Kayseri.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2018). Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

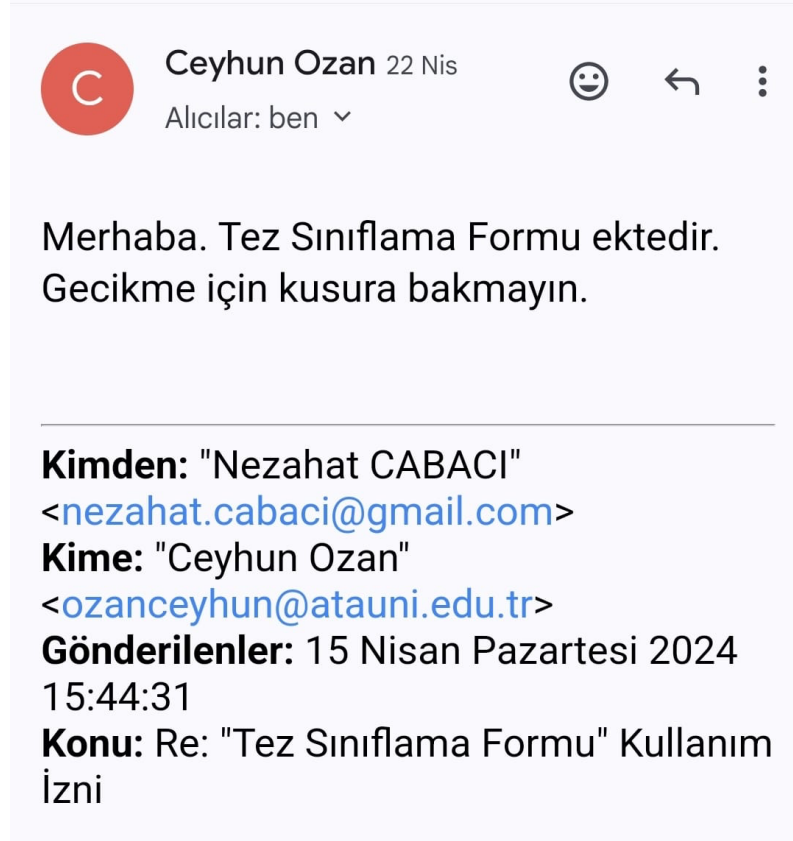
Ekler

Ek 1: Çalışmada kullanılan “Tez Sınıflama Formu”nun kullanımı için “İzin Görüntüsü”

Ek 2: Veri toplama aracı

Ek 3: Türkiye’de öğretmen yetiştirme konusu üzerine incelenen lisansüstü tezlerin tablosu

Ek-1: Çalışmada kullanılan "Tez Sınıflama Formu"nun kullanımı için "İzin Görüntüsü"

Ek-2: Veri toplama aracı

A. TEZİN KÜNYESİ				
Tezin Adı:				
Yazarı:				
Yapıldığı Üniversite				
B. TEZİN KONU ALANI:				
C. ARAŞTIRMA DESENİ / YÖNTEMİ				
1. NİCEL		2.		NİTEL
3. KARMA				
1. Deneysel	2. Deneysel Olmayan	3. Etkileşimli	4. Etkileşimli Olmayan	5. Karma
1. ( ) Gerçek Deneysel 2. ( ) Yarı Deneysel 3. ( ) Zayıf Deneysel	1. ( ) Betimsel tarama 2. ( ) İlişkisel tarama 3. ( ) Nedensel Karşılaştırmalı 4. ( ) Meta Analiz	1. ( ) Kültür Analizi 2. ( ) Olgubilim 3. ( ) Kuram Oluşturma 4. ( ) Örnek Olay (Durum Çalışması) 5. ( ) Eleştirel Çalışma 6. ( ) Eylem Araştırması 7. ( ) Diğer.....	1. ( ) Kavram Analizi 2. ( ) Tarihsel Analiz 3. ( ) Meta Sentez 4. ( ) Doküman inceleme 5. ( ) Diğer.....	1. ( ) Açıklayıcı (Nitel / Nitel) 2. ( ) Keşfedici (Nitel / Nicel) 3. ( ) Çeşitleme (Nitel + Nicel)
D. VERİ TOPLAMA ARAÇLARI			E. ÖRNEKLEM	
1. ( ) Gözlem ( ) Katılımcı ( ) Katılımcı Olmayan 2. ( ) Görüşme Formu ( ) Yapılandırılmış ( ) Yarı Yapılandırılmış ( ) Yapılandırılmamış ( ) Odak grup 3. ( ) Başarı Testleri ( ) Açık Uçlu ( ) Çoktan Seçmeli ( ) Diğer 4. ( ) Tutum/Algı/Kişilik/Yetenek Testleri ( ) Açık Uçlu ( ) Çoktan Seçmeli ( ) Diğer 5. ( ) Anket/Ölçek ( ) Açık Uçlu ( ) Likert ( ) Diğer 6. ( ) Dokümanlar 7. ( ) Alternatif değerlendirme araçları (Kavram haritası, Portfolyo vb.) 8. ( ) Diğer			E1. Örneklem	E2. Örneklem Büyüklüğü
			1. ( ) Okul öncesi 2. ( ) İlkokul 3. ( ) Ortaokul 4. ( ) Lise 5. ( ) Lisans 6. ( ) Lisansüstü 7. ( ) Öğretmenler 8. ( ) Yöneticiler 9. ( ) Veliler 10. ( ) Öğretim elemanları 11. ( ) Diğer	1. ( ) 1-10 arası 2. ( ) 11-30 arası 3. ( ) 31-100 arası 4. ( ) 101-300 arası 5. ( ) 301-1000 arası 6. ( ) 1000`den fazla
F. VERİ ANALİZ YÖNTEMLERİ				
NİCEL VERİ ANALİZİ			NİTEL VERİ ANALİZİ	

1. Betimsel (Descriptive)	2. Kestirimsel (Inferential)	3. Nitel Analiz
1. ( ) Frekans/Yüzde	1. ( ) Korelasyon	1. ( ) İçerik Analizi
2. ( ) Ortalama- Standart Sapma	2. ( ) t-testi	2. ( ) Betimsel Analiz
3. ( ) Grafiklerle gösterim	3. ( ) ANOVA	3. ( ) Diğer.....
	4. ( ) ANCOVA	
	5. ( ) MANOVA	
	6. ( ) MANCOVA	
	7. ( ) Faktör Analizi	
	8. ( ) Regresyon	
	9. ( ) Non-Parametrik Testler	
	10. ( ) Path Analizi	
	11. ( ) Yapısal Eşitlik Modeli	
	12. ( )	
	Diğer.....	

Ek-3: Türkiye’de öğretmen yetiştirme konusu üzerine incelenen lisansüstü tezlerin tablosu

Tez Düzeyi	Tez Numarası	Yıl	Yazar	Tez Başlığı
YL	676964	2021	Nurcan Deniz Kınacı	Sosyal Bilgiler Öğretmen Yetiştirme Programları ve Ortaokul Sosyal Bilgiler Dersi Programının İçerik Bakımından Karşılaştırılması
YL	677110	2021	Ahmad Alzubi	Türkiyede ve Ürdün’de Öğretmen Yetiştirme Sistemlerinin Karşılaştırmalı Olarak İncelenmesi
YL	677186	2021	Nur Fırat	Öğretmen Yetiştirme Sürecinin Gerçeklik Şokunu Azaltmadaki Etkililiği Üzerine Nitel Bir Çalışma
YL	695617	2021	Özlem Mutlu	Cumhuriyet Dönemi’nde Öğretmen Yetiştirme Meselesi ve Çözüm Arayışları: İlk Öğretmen Okulları (1954-1974)
YL	705474	2021	Aybüke Coşkun	Seçilmiş OECD Ülkelerinde Öğretmen Yetiştirme Sistemlerinin İncelenmesi ve Türkiye İçin Çıkarımlar
YL	716893	2021	Fırat Muk	Hizmet Öncesi Öğretmen Yetiştirme Sistemine İlişkin Bir Araştırma
YL	794266	2021	Umut Çardak	Uzaktan Eğitim ve Uzaktan Öğretmen Yetiştirme Bağlamında Akademisyen Uygulama, Görüş ve Önerileri
YL	719529	2022	Mahsati Aghayeva	Öğretmen Yetiştirme ve Atanmasına İlişkin Azerbaycan ve Türkiye Yasal Düzenlemelerinin Karşılaştırılması ve Azerbaycan İçin Öneriler
D	741585	2022	Murat Gökcül	STEM Eğitimine Yönelik Öğretmen Yetiştirme Uygulamalarının Değerlendirilmesi
YL	745523	2022	Mahacen Varlık	Türkiye’de Fransızca Öğretmen Yetiştirme Programında Sesletim Öğretimi
YL	760192	2022	Fatma Okşan Çiçek	Atatürk Dönemi’nde (1923-1938) Kadın Öğretmen Yetiştirme
YL	760900	2022	Esratur Çay	Aday Öğretmen Yetiştirme Sürecinde Danışman Öğretmenlerin Mentorluk Rolüne İlişkin Görüşler
YL	767467	2022	Alya Yerbolat	Türkiye ve Moğolistan Tarih Öğretmenliği Öğretmen Yetiştirme Programının Karşılaştırmalı Olarak İncelenmesi
YL	771230	2022	Lazzat Alpamyssova	Kazakistan Öğretmen Yetiştirme Sisteminin İncelenmesi
D	793965	2023	Canan Köse	Örtük Programın Öğretmen Yetiştirme Sürecinde Öğretmen Kimliğine Etkisi

---

YL	834551	2023	Mehtap Hoşgör	Aday Öğretmen Yetiştirme Programının (2016) Stufflebeam'in Bağlam-Girdi-Süreç-Ürün (CIPP) Modeline Göre Değerlendirilmesi
D	843146	2023	Sevda Kır	Üstün Yetenekliler Eğitiminde Öğretmen Yetiştirme Politikalarına Yönelik Model Önerisi: Karma Yöntem Araştırması
D	844243	2023	Arife Gümüş Sarı	İmkan ve Sınırlılıkları Açısından İlahiyat Fakültelerinde Öğretmen Yetiştirme
YL	845012	2023	Fatoş Şimşek Naslı	Türkiye'de Öğretmen Yetiştirme Sürecine İlişkin Öğretmen ve Okul Yöneticilerinin Görüşleri

---